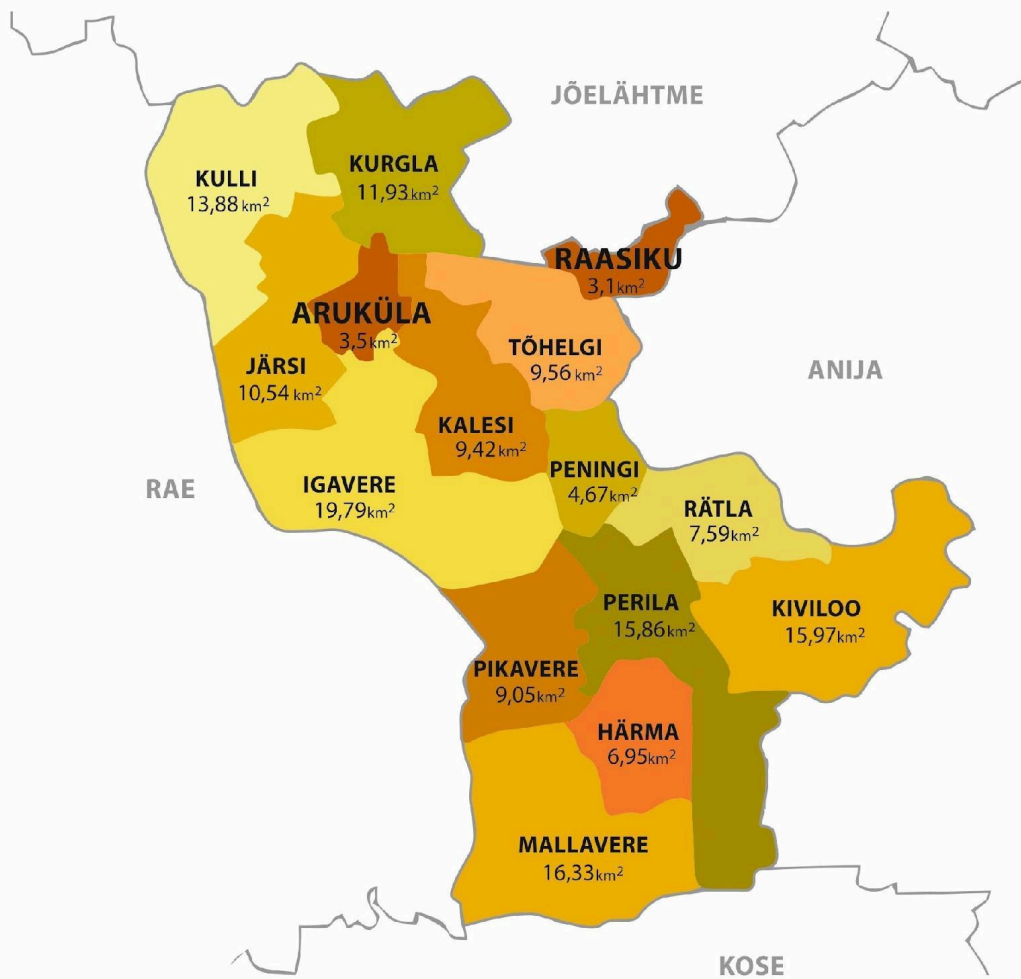

MTÜ Härma ja Perila külade arengukava 2026–2031

RAASIKU VALD

1. Külade olukorra kirjeldus

Härma ja Perila külad asuvad Harju maakonnas Raasiku vald territooriumil, olles osa Tallinna mõjualast. Piirkonda iseloomustab hajaasustus ning looduslähedane elukeskkond, kus domineerivad metsamaad, põllumaad ja üksiktalud.

Külade asukoht Tallinna läheduses loob head eeldused elukohana, kuid samas tähendab see, et suur osa elanikest on igapäevaselt seotud töökohtadega väljaspool küla – peamiselt Tallinn ja lähimates keskustes nagu Aruküla ja Raasiku. Sellest tulenevalt on piirkond osaliselt kujunenud pendelrände piirkonnaks, kus külad täidavad eelkõige elukeskkonna funktsiooni.

Taristu osas on peamiseks väljakutseks teede seisukord. Külade siseteed on valdavalt kruusakattega ning nende kvaliteet sõltub suuresti hooajalistest ilmastikutingimustest. Kevad- ja sügisperioodil võib teede läbitavus olla piiratud, mis mõjutab nii igapäevast liikumist kui ka pääste- ja hooldusteenuste kättesaadavust.

Ühistranspordiühendus on piiratud ning ei kata kõiki liikumisvajadusi, mistõttu on isikliku sõiduki olemasolu praktiliselt vältimatu. See omakorda mõjutab piirkonna atraktiivsust teatud sihtrühmade jaoks, eelkõige noorte ja eakate puhul.

Teenuste kättesaadavus külates kohapeal on minimaalne. Igapäevased teenused, sealhulgas kauplused, haridusasutused ja tervishoiuteenused, asuvad peamiselt Arukülas ja Raasikul. Samas on piirkonna tugevuseks Pikavere Mõisakooli olemasolu, mis toimib olulise haridus- ja kogukonnakeskusena.

Majanduslikus vaates on piirkonnas registreeritud märkimisväärne arv juriidilisi isikuid, kuid nende tegelik panus kohalikku majandusse on piiratud. Ettevõtlus on valdavalt hajutatud ning seotud tegevustega väljaspool küla territooriumi. Samas on olemas olulised ankurpunktid, nagu Perila Tallid ning piirkonnas tegutsevad ehitus- ja tootmisettevõtted, mis loovad potentsiaali kohaliku majanduse arendamiseks.

Kogukondlik aktiivsus on ebaühtlane – olemas on aktiivsed eestvedajad ja algatused, kuid laiem elanikkond ei ole alati ühiselt kaasatud. Samas on olemas selge potentsiaal kogukonna tugevdamiseks läbi ühistevõtte, projektide ja koostöö naaberküladega.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Härma ja Perila külade hetkeolukorda iseloomustab hea asukoha ja loodusliku keskkonna kombinatsioon, mille kõrval esinevad

väljakutsed taristu, teenuste ja kogukondliku aktiivsuse osas. Need tegurid määravad ära ka peamised arengusuunad tulevikuks.

2. Külade ajalugu

Härma ja Perila külade kujunemine on seotud ajaloolise mõisamajanduse ning põllumajandusliku maakasutusega. Perila piirkond kuulus ajalooliselt Perila mõisa maade hulka, mille ümber kujunesid väiksemad asustusüksused ja hajatalud.

Perila küla on Harju maakonnas Raasiku vallas paiknev ajalooline asula, mille areng on olnud tihedalt seotud ümberkaudsete külade ja teedevõrguga. Piirkonda läbib oluline ühendustee (Aruvalla–Jägala suund), mis on mõjutanud nii asustuse paiknemist kui ka liikumisvõimalusi.

Ajalooliselt on piirkonnas domineerinud hajatalud ja põllumajanduslik tegevus, millele viitab ka asustuse struktuur tänapäeval. Mitmed väiksemad külaosad ja talud on kujunenud endiste mõisamaade äärealadele, kus maa kasutati põllumajanduseks ja elamuehituseks.

Perila küla on tuntud ka kultuurilooliselt – siin on sündinud eesti helilooja ja koorijuht Gustav Ernesaks, mis annab piirkonnale täiendava identiteedilise väärtuse.

Härma küla areng on toimunud sarnasel viisil – tegemist on Raasiku valla hajaasustusega piirkonnaga, mille kujunemine on seotud teedevõrgu, mõisate ja põllumajandusmaastikega. Härma küla läbib Perila tee, mis on olnud oluline ühenduslülili naaberasulate ja keskustega.

Tänapäevaks on nii Härma kui Perila külad kujunenud rahulikeks elupiirkondadeks, kus ajalooline põllumajanduslik taust on asendunud osaliselt elamupiirkonna funktsiooniga. Samas on säilinud maaelu iseloomulikud jooned – looduslähedus, hajus asustus ning kogukondlik identiteet, mis toetub traditsioonidele ja kohalikule keskkonnale.

3. Majanduslikud olud

Härma ja Perila külade majanduslikku olukorda iseloomustab selge vastuolu: ühelt poolt on piirkonnas registreeritud arvestatav hulk juriidilisi isikuid, kuid teiselt poolt on kohapealne majandustegevus piiratud ning töökohtade loomine küla tasandil vähene.

Enamik piirkonna elanikest on hõivatud väljaspool küla, peamiselt Tallinn ja lähimates keskustes nagu Aruküla ja Raasiku. See tähendab, et kohalik majandus ei toimi iseseisva süsteemina, vaid on tugevalt seotud pendelrändega ning sõltub väliskeskkonnast.

Kuigi äriregistri andmetel on külades registreeritud märkimisväärne arv ettevõtteid (ligikaudu 57), ei kajastu see otseselt kohalikus majandustegevuses. Suur osa ettevõtetest tegutseb väljaspool piirkonda või on madala aktiivsusega, mistõttu nende mõju kohalikule elukeskkonnale ja teenuste kättesaadavusele on piiratud.

Samas on piirkonnas olemas olulised ankurpunktid, mis loovad arengupotentsiaali. Näiteks Perila Tallid toimivad nii teenusepakkuja kui ka piirkondliku tömbekeskusena, tuues külastajaid ja suurendades piirkonna nähtavust. Samuti on piirkonnas tegutsevaid ehitus- ja tootmisettevõtteid (nt Norgehus), mis näitavad, et ettevõtluspotentsiaal on olemas, kuid ei ole süsteemselt rakendatud.

Kohapealsete teenuste puudus on selge kitsaskoht. Puuduvad igapäevased teenused, nagu kauplus, toitlustus, hooldusteenused ja väiksemad tehnilised teenused (nt transport, hooldus, remont), mis tähendab, et elanikud on sunnitud kasutama väljaspool küla pakutavaid teenuseid. See vähendab nii piirkonna iseseisvust kui ka atraktiivsust uute elanike jaoks.

Majandusliku arengu peamine väljakutse ei ole ettevõtete puudumine, vaid nende vähene seotus kohaliku kogukonna ja elukeskkonnaga. Samas peitub selles ka suurim võimalus – olemasoleva ettevõtluse aktiveerimine ning kohalike teenuste arendamine looks eeldused toimiva kohaliku majandusruumi kujunemiseks.

Kokkuvõtvalt on Härma ja Perila külade majanduslik olukord täna pigem nõrk, kuid sisaldab märkimisväärset kasutamata potentsiaali, mille realiseerimine eeldab sihipärasest koostööst ettevõtjate, kogukonna ja kohaliku omavalitsuse vahel.

4. SWOT analüüs

Tugevused Looduslähedane ja rahulik elukeskkond Tallinna lähedus Registreeritud ettevõtet (potentsiaal) Perila Tallid kui tõmbekeskus Norgehus kui tugev ettevõte Kogukonna baas olemas	Nõrkused Kehvas seisukorras teed Piiratud ühistransport Madal kogukonna aktiivsus Ettevõtted ei tegutse kohapeal Teenuste puudus Info killustatus
Võimalused Ettevõtete aktiveerimine Turismi arendamine Koostöö naaberküladega Uute elanike ligimeelitamine Projektirahastus (KOP, LEADER) Kogukonna tugevdamine	Ohud Ääremaastumine Elanike vähenemine Taristu halvenemine Noorte lahkumine Investeeringute puudumine Passiivne kogukond

5. Külade tulevikupilt

Aastaks 2030 on Härma ja Perila külad kujunenud elujõulisteks ja arenevateks elupiirkondadeks, kus on tasakaalus looduslähedane elukeskkond, toimiv kogukond ning aktiivsem kohalik majandus.

Külade taristu on paranenud koostöös kohaliku omavalitsusega – peamised teelõigud on korrastatud ning tagavad aastaringse ligipääsu nii elanikele, ettevõtjatele kui teenusepakkujatele. Külad on aktiivselt panustanud probleemide kaardistamisse ning teede olukorra parandamise vajaduse esile tõstmisse.

Kogukond on aktiivne ja sidus – regulaarsed üritused ja ühistegevused on kujunenud loomulikuks osaks külaelust. Elanikud on rohkem kaasatud ning külades on tekkinud tugevam ühtekuuluvustunne.

Kohalik majandus on muutunud nähtavamaks ja sidusamaks. Olemasolevad ettevõtted on rohkem seotud piirkonnaga ning panustavad nii teenuste

pakkumisse kui kogukonna arengusse. Perila Tallid toimivad piirkondliku tömbekeskusena, toetades nii turismi kui kogukondlikke tegevusi.

Härma ja Perila külad on saanud selge identiteedi ning on nähtavad nii Raasiku valla kui ka laiemalt Harjumaa kontekstis. Piirkonda iseloomustab turvaline, kvaliteetne ja atraktiivne elukeskkond, mis toetab nii olemasolevate elanike püsimist kui ka uute perede lisandumist.

Aastaks 2030:

- kogukonna üritused toimuvad regulaarselt, vähemalt 3 korda aastas
- vähemalt 6 kohalikku ettevõtet panustab aktiivselt piirkonna majandusse ja kogukonna arengusse
- külad on süsteemselt panustanud teede seisukorra parandamise vajaduste kaardistamisse ja nende esindamisse kohaliku omavalitsuse tasandil

6. Tegevuskava

Teema	Eesmärk	Tegevused	Indikaatorid
Kogukond	Tugev ja aktiivne kogukond	Korraldada 3–6 üritust aastas Luua kogukonna tuumikgrupp Kaasata elanikke otsustesse	Ürituste arv Osalejate arv Aktiivsete liikmete arv
Taristu	Parandada ligipääsetavust ja elukeskkonda	Kaardistada teede probleemkohad Teha koostööd vallaga Arendada külaplatsi ja avalikku ruumi	Parendatud teelõigud Investeeringute maht Elanike rahulolu
Ettevõtlus	Tugevdada kohalikku majandust	Kaardistada ettevõtted Kaasata Perila Tallid ja Norgehus Luua kohalike teenuste võrgustik	Aktiivsete ettevõtete arv Uute teenuste arv Koostööprojektide arv
Turvalisus	Tagada kriisivalmidus	Koostada kriisiplaan- Kaardistada ressursid (vesi, generaatorid) Luua kontaktvõrgustik	Kriisiplaani olemasolu Õppuste arv Reageerimisvõime
Nähtavus	Suurendada piirkonna tuntust	Luua infokanal (FB/veeb) Paigaldada viidad ja infotahvlid Kajastada tegevusi sotsiaalmeedias	Jälgijate arv Küllastajate arv Sotsiaalmeedia kajastused